

Inèdits de Josep Renau

Després de 15 anys de treball d'investigació a València, París, Berlín, Moscou i Mèxic, entorn de la vida i l'obra de Josep Renau (1907-1982), el crític Manuel García, col·laborador del nostre setmanari, descobreix als lectors d'EL TEMPS una exclusiva: els «Quaderns de Dibuixos», inèdits, de Renau.

Manuel García

Avui, quan s'anuncia, a la inauguració del primer museu d'art contemporani del País Valencià, l'anomenat IVAM, la col·lecció de fotomuntatges de Josep Renau: *The American Way of Life* (1952-1966), difosa arreu de les terres valencianes, entre 1978-1988, per la Fundació Josep Renau, la notícia a l'entorn de l'artista valencià està sense cap dubte al País Valencià i a Mèxic.

Al municipi de Pedralba aparegué, fa uns anys, un quadern de dibuixos de joventut de Josep Renau. A la ciutat mexicana de Puebla, aparegueren l'any passat dos quaderns de dibuixos, també de la primera època de Josep Renau.

Una vegada autenticats, catalogats i fotografats, hem pensat que amb motiu del 50 aniversari de l'exili i la presentació, com a exposició itinerant, d'una part de l'obra de Renau, a l'Institut Valencià d'Art Modern, potser per les persones que menys han estudiat la vida i obra de l'artista valencià —caldria, en aquesta ocasió, haver comptat amb la col·laboració tècnica de Marta Hofman (fotògrafa i ajudant a Berlín de Renau) o literària de Carole Naggar, Raquel Tibol o Eva-Maria Thiele, entre altres especialistes —era el moment de traure a la llum una troballa tan important.

L'obra de joventut de Renau (1918/21)

Els quaderns de dibuixos que ens ocupen avui estan datats entre 1918 i 1921. Estan fets, doncs, quan Josep Renau tenia entre 11 i 14 anys. Pertanyen a l'època dels primers estudis

Josep Renau, als tretze anys. (Foto: Valentín Pla.)

secundaris als Maristes i Jesuïtes a València i a l'època que l'artista valencià donava els primers passos artístics a l'estudi del seu pare, Josep Renau Montoro.

Josep Renau Montoro (1874-1940), pintor, professor de dibuix a l'Escola de Sant Carles i restaurador, pare de cinc fills, va decidir un dia formar el primogènit, Pepito, com a artista, i a partir d'aleshores el féu anar assíduament al seu estudi.

Segons uns testimonis de Juanino Renau (València, 1914) germà xicotet de Josep Renau, també pintor, cartellista, il·lustrador, dibuixant i escriptor, al seu llibre de memòries titulat *Pasos y sombras* (Autopsia, Mèxic, 1953): «Mon pare l'animava —es refereix al seu germà major— des de petit perquè fóra pintor. Li comprava els millors llenços, colors, pinzells i materials a Casa Viguer i li posava bodegons i gallines o el feia dibuixar paisatges de l'horta amb barraquetes i alqueries».

Fruit d'aquell treball, entre la infància i la primera joventut, són sense cap dubte els tres quaderns trobats a Pedralba i Puebla.

Eren els inicis d'un artista abans d'entrar a l'Escola de Belles Arts de Sant Carles de València. Treballs d'anatomia, de representació, d'anàlisi de la figura humana, dels detalls de la natura, els primers retrats de la família, etc. El que queda clar és que Renau, el dia que va entrar, amb apenes 14 anys, a Sant Carles, sabia molt bé les primeres tècniques d'un artista complet: dibuixar al carbó, a llapis, comprendre, representar, descriure la realitat, etcètera.

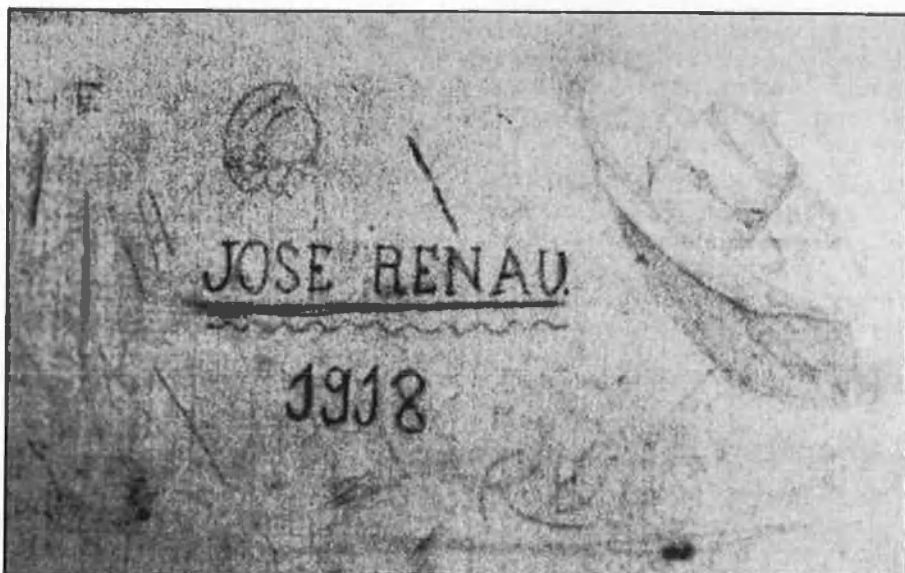
Segons els records de Juanino Renau al llibre esmentat: «Quan el meu germà ja dibuixava amb certa facilitat, mon pare m'obligava a fer-li de model. Em passava hores i hores sense moure'm, només descansant uns minuts. Era molt pesat i molt avorrit. Jo mirava, amb molta enveja, les meues germanes, com jugaven. Ell em va fer centenars i milers d'apunts i dibuixos de mans, cares, peus...».

D'esquerra a dreta: Retrats de Tildica, 1920; Lolita, 1920, i de la mare, 1920. (Quaderns de Pedralba.)

D'esquerra a dreta: Dàlia, 1918-21, i Mans, 1919. (Quaderns de Puebla.)

D'esquerra a dreta: Coberta de l'àlbum de dibuixos, 1918, i retrat del seu pare, 1921 (?). (Quaderns de Puebla.)

Premi Andròmina 1988

Presentació el dia
27 de gener,
a les 23 hores,
al Music-Hall,
de València
(edifici Rialto)

"Narratives 3i4"

1. *Crimis relatius*. Tomàs Belaire.
2. *Seducció*. Bettina Blumenberg.
3. *Els ulls d'ahir*. M. Pau Janer.
4. *Donato, 2,27*. Rafa Gomar.
5. *Desfici*. Isabel Olesti.

Editorial 3i4

La família de Josep Renau a la platja del Cabanyal, València, 1910 (?).

Els quaderns de Puebla (1918-1921)

Els *Quaderns de Puebla*, els conserva Ruy Renau. En són dos. Un pertany a 1918. L'altre, a 1921. Són dibuixos a llapis sobre paper. I els motius principals, caps de la seva família —sobretot els seus germans, l'oncle, el pare, etc.—, mans, etc. Hi trobem Lolita, Alejandro i Juanino. I el pare, Josep Renau Montoro.

El propietari és Ruy Renau (València, 1934), fill major de la família Renau-Ballester. Ruy, que va eixir d'aquest país pel febrer de 1939, amb la mare, família i germans, per la frontera catalano-francesa, entre la neu i l'acossament de l'exèrcit feixista —i mai ha tornat a la seua terra—, conserva com una joia aquests quaderns. Poques coses li queden del seu pare. Records, treball, ensenyaments, militància i alguns papers, fotos i algun quadre. Professor, actualment, de la Universitat de Puebla (Mèxic) és el portaveu de la família en el tema Renau.

Ruy entén perfectament el valor artístic d'aquests àlbums d'aprenentatge artístic del pare. Ell mateix va ser l'ajudant del pare al Taller Renau, muntat a la ciutat de Mèxic, durant l'exili llatinoamericà (1939/58) on feien com a mitjà de supervivència el cartells per al cinema distribuït a Mèxic.

El quadern de Pedralba

El *Quadern de Pedralba*, el conserva Joan Mateu, treballador de la construcció, antic emigrant a França, home de cultura —amant del teatre, la lectura i l'art— que va ocupar una re-

gidoría de l'Ajuntament de Pedralba amb la coalició d'esquerres en les primeres eleccions democràtiques valencianes.

Joan, que ha heretat de la família aquest quadern, l'ha ofert, en alguna ocasió, a la Fundació Josep Renau. Té molta estima als dibuixos. I en té raons. Són potser els millors retrats de la família. Hi són tots. Inclús la mare i el pare. Per cert, hi ha un retrat del pare que és el viu retrat de Renau quan va envellir.

Per aquella època, els firmava, encara, amb el nom de pila i dos cognoms, i una rúbrica molt elemental. Encara no havia arribat a l'Escola de Belles Arts. Ni s'havia inventat el primer nom artístic: Renau Beger.

Es tracta, en fi, dels primers treballs d'un artista, de formació quasi renaixentista, que va compaginar encertadament —per decisió paterna— la formació teòrica, amb la formació pràctica.

En la necessària revisió, recuperació i anàlisi de l'obra de Josep Renau, a través de les diverses etapes en terres valencianes, mexicanes i alemanyes i de les seues tècniques com a dibuixant, pintor, cartellista, fotomuntador, muralista, dissenyador gràfic —encara per catalogar, fotografiar i estudiar— la troballa d'aquests àlbums de dibuixos de joventut marca una fita tan important com la presentació completa (?) dels fotomuntatges ja coneguts del model de vida americana, fets per Renau a Mèxic (1939/58) i Berlín (República Democràtica d'Alemanya, 1958/82).

Un pas endavant en la recuperació de l'autor més significatiu de l'art contemporani valencià dels últims 50 anys. □